

Uwe Timm
KIRMIZI

2. BASKI
Çeviri: İLKNUR İGAN

♥ can
roman

UWE TIMM

KIRMIZI

Rot, Uwe Timm

© 2001, 2015 Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH & Co. KG, Köln, Almanya

© 2008, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2008

2. basım: Mart 2018, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Editör: Ayça Sabuncuoğlu

Düzeltili: Melike Şentekin

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3702-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750737022

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

UWE TIMM
KIRMIZI

ROMAN

Almanca aslından çeviren

İlknur İgan

♥can

Uwe Timm'in Can Yayınları'ndaki diğler kitapları:

Sıcak Yaz, 2008

Morenga, 2010

Kardeşimin Gölgesinde, 2011

Yarıgölge, 2012

Kuş Çayırı, 2016

UWE TIMM, 1940'ta Hamburg'da doğdu. Münih ve Paris'te felsefe ve Alman dili ve edebiyatı öğrenimi gördü. 1967-1968 arası Alman Sosyalist Öğrenci Birliği'nde yer aldı. 1971'de "Wortgruppe München"ı kurdu ve edebiyat dergisi *Literarische Hefte*'nin editörlerine katıldı. 68 kuşağının önemli temsilcilerinden olan Uwe Timm'in, kendisinin de yer aldığı Alman öğrenci hareketini anlattığı ilk romanı *Sıcak Yaz*, 68 olaylarının en önemli tanıklığı olarak değerlendirildi. Timm, çağdaş Alman edebiyatında sömürgecilik sonrası akımının da temsilcisi oldu. 1978'de yayımladığı ve Namibya'da Alman sömürge savaşlarını anlattığı *Morenga* büyük ilgiyle karşılandı. 1981'de Warwick Üniversitesi'nde, 1991-1992'de Paderborn Üniversitesi'nde ders verdi. Ödüllü çocuk kitapları olan Timm, Darmstadt Alman Dili ve Edebiyatı Akademisi, Almanya PEN Yazarlar Birliği, Bavyera Güzel Sanatlar Akademisi ve Berlin Sanatlar Akademisi üyesidir. 2001 Bavyera Güzel Sanatlar Akademisi Büyük Edebiyat Ödülü, 2001 Tukan Ödülü, 2003 Schubart Edebiyat Ödülü ile 2006 Premio Napoli ve Premio Mondello ödülleri sahibidir.

İLKNUR İGAN, 1959 yılında İstanbul'da doğdu. Avusturya Kız Lisesi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Uygulamalı Endüstri Sanatları Okulu, İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Köln Üniversitesi Germanistik Bölümü'nde öğrenim gördü. 1986-1991 arasında Köln'de, Almanya'nın Sesi Radyosu'nda yapımcı ve çevirmen olarak görev aldı. Anja Meulenbelt, Arno Gruen, Christa Wolf, Connie Palmen, Imre Kertész, Ingo Schulze, Peter Schneider, Tessa Korber, Alex Capus, Joseph Roth gibi yazarların yapıtlarını dilimize kazandırdı.

GRAVE-DIGGER (*sings*):

*But age with his stealing steps
Hath claw'd me in his clutch,
And hath shipp'd me intil the land,
As if I had never been such.
He throws up a skull*

William Shakespeare, *Hamlet*

BİRİNCİ MEZARCI (türkü söyler)

Yıllar geçti sinsice sezdirmeden
Yaşım büktü belimi
Attı beni karaya denizlerden
Bir var bir yokmuş gibi
Bir kafatası çıkartıp atar¹

1. Çev. Sabahattin Eyuboğlu, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1974. (Ç.N.)

Havada süzülüyorum. Burada, yukarıdan iyi bir görüş açım var; bütün kavşağı, caddeyi, kaldırımları görebiliyorum. Aşağıda yerde yatıyorum. Trafik duruyor. Sürücülerin çoğu arabalarından çıkmışlar. Meraklılar toplanmış, birkaçı etrafımda duruyor. Birisi büyük bir özenle başımı tutuyor, bir kadın, yanımda diz çökmüş. Bir araba bir saatçi dükkânının vitrinine girmiş, markasını buradan seçemiyorum, zaten araba markalarını pek tanımam. Pırlıtlı bir bulut gibi dağılan büyük bir vitrin camı şimdi yere saçılmış duruyor, evler, ağaçlar, bulutlar, insanlar, gökyüzü bölük pörçük yansıyor, yukarıdan büyük bir yapboz gibi görünüyor ama her şey siyah beyaz. Tuhaf bir biçimde renk yok, aşağıda yatanın hiç acı hissetmemesi de tuhaf. Gözlerini açık tutuyor.

Bir ambulans çağıran sesler duyuyorum, meraklılar olayın öncesini soruyorlar, birisi, kırmızıda yola çıktı, diyor. Bir diğeri, sürücü kurtarmaya çalıştı, diyor.

Sürücü kaldırım taşının üzerinde oturuyor, ben orada sakın, acısız yatarken o başını iki elinin arasına almış, titriyor, bütün bedeniyle titriyor, acı yok, garip, ama düşünceler oradan oraya süratle kayıyor ve düşündüğüm her şeyi, bir iç ses netlikle ifade ediyor. Bu iyi, çünkü hitap etmek mesleğimin bir parçası. Çantam üç-dört

metre uzağımda yerde duruyor ve elbette açılmış, eski bir deri çanta. İçinde patlayıcı maddenin bulunduğu küçük paket dışarı fırlamış, kâğıtlar, dizin kartları, notların bulunduğu yapraklar da; bunlarla kimsenin ilgilendiğı yok, yolun üzerinde uçuşuyorlar. Ve ben, inşallah dikkatli davranırlar, diye düşünüyorum. Dikkat, bu patlayıcı maddedir, demek istiyorum. Ama bunu başaramıyorum. Konuşmak beni zorluyor, çok zorluyor, özellikle de bu sözcük, onu kolaylıkla düşünebilmem ve işitebilmem garip. O halde bir şey söylememeli. Susmalı. Hayatınız altüst olmuş. İnsanın aklından neler geçiyor böyle. Girişimlerinizi özel dersle disiplin altına alacağız. Şimdi gözlerimi bir kapatabilsem huzura kavuşurdum, diye düşünüyorum. Ve bir şey daha, Charlie Parker çaldığını duyuyorum, çok net olarak, "Confirmation"daki solosunun girişi.

Ondan dönüyordum ve müşteriye gitmek üzere yoldaydım, belki bu daha sonra sigorta açısından önemli olur. Beni kafedeyken aramıştı. Güneş evlerin damlarına ancak ulaşıyordu ve masalar hâlâ ağaçların gölgesindeydi. Hava ısınmıştı bile, hatta sıcaktı. Gece de serinlememişti neredeyse. Sigara tütürdüm, kahve içtim ve yarın yapacağım konuşma için en azından bir giriş hazırlamak istedim. Şimdiye kadar bir konuşma metni yazmayı hiç bu kadar ertelediğim olmamıştı. Zaman zorluyor. Diğer her şeyi peşinden çeken bir cümle olur çoğunlukla, her şeyi taşıyan bir başlangıç. Birkaç kılavuz sözcüğü not etmiştim. Hikâyenin meleği. Çiçeklerin beyazlığı ortasında sivrilerek meyvenin habercisi olan kırmızı. İsim değişimi. Balinanın içindeki Yunus. Zafer Sütunu. İtiraf yazıları.

Sonra çağrı geldi. Cep telefonunun melodisi duyuldu.

Sesi elektronik cızırtıların içinden zor duyuluyordu: Gelmelisin.

Yazının başındayım. Biliyorsun.

Evet. Ama gelmelisin, lütfen.

Nereye?

Bana. Hemen.

Sigaramı sonuna kadar içtim, hesabı ödedim, kâğıtları ve nam salmış son sözleri barındıran dizin kartlarını toplayıp çantama yerleştirdim ve otobüs durağına gittim. Ne istiyordu? Bu acelenin sebebi neydi? Beni tedirgin eden, hatta korkutan şeydu: Ben, her şeyi öğrenmiş olabilirdi. Belki de onun için katlanılmaz hale gelen, bu sır oyunu, saklanma, suskunluk, gizlemeydi tam da. Sonucu belli olmayan itirafları tetikleyen, çoğunlukla tümüyle önemsiz vesileler değil midir? Ama belki de Ben'in kulağına bir şeyler gitmiştir, çocuklu tanıdıklarından biri bizi hayvanat bahçesinde görmüştür, evet, hayvanat bahçesinde sık sık buluşmuştuk. Ya da Ben, evlerindeki karışılmaşmamızdan sonradan kuşku duymuştu.

Tanıştıktan kısa bir süre sonra, sadece bir kez evlerinde sevişmiştik ve bu az kalsın her şeyin ortaya çıkmasına sebep olacaktı. Daha sonra ona sadece yanımızda başkaları da varken gittim, pazar brunchlarına, akşamüstü kokteyllerine, ayda bir kez verdiği akşam yemeği davetlerinden birine ve elbette son sergisinin açılışına. Oturdıkları apartmanın Versailles'dakiler gibi bir girişi var, duvarlarda aynalar, çiçekler savuran periler, alçıdan kelebekler, lotus çiçeği biçimli bronz lambalar; zambak motifli demir kapıyı ardından kapattığınızda maun ağacından asansör hafif bir iniltiyle sizi ikinci kata çıkarıyor, daire kapısı bir samanlık girişi kadar büyük, konukları ahşaptan melek başları karşılıyor, bir koridor, dörtlü bir kapı dizisi, kanatlı kapılar, artlarında dile getirilmez şeyler, serin sessizlikten ve katı beyaz boşluktan eser yok. Makart'ın atölyesine girdiğimi düşündüm. Altın simle işlenmiş şeritlerle süslü, püsküllü erguvan rengi bir kanepe; kaplan desenli kumaşla kaplanmış iki koltuk; yer-

de, açlıkla yukarı dikilmiş camdan gözleri, dikleştirilmiş yuvarlak kulakları, beyaz dişleri ve cilalı siyah ağzıyla, kafası doldurulmuş, kürkünün üzerinde yürüyen kadın bacaklarının ardından şehvetle gülümseyen bir kutup ayısı postu. Aşağıdan yukarıya doğru şehvetle bakan bu kutup ayısı, doğabilimleri için model hazırlayan birinin elinden çıkma usta işi bir eser. İki konsolun üzerinde İkin-ci Wilhelm'i mutlu edecek cinsten gösterişli vazolar duruyor, mavi zemin üzerinde iri g g sl  pembe periler; bu bölümün aksine yeni tarz bir servis masası, hayır, bir büfe, hayır, televizyon ve müzik setini barındıran,  elik, cam, plastik ve g l ağacından yapılma bir enstalasyon; duvar tropik yeşil tonda bir duvar k ğıdıyla kaplanmış; altın yaldız kabartmalı çerçevelerin içinde iki ayna; birinde otlayan koyunların, diğerinde huşuyla gökyüzüne bakan geç bir azizin resmedilmiş olduğu iki dev yağlıboya tablo, üstelik hepsi de noktasal ışık kaynaklarıyla dramatik biçimde aydınlatılmış;  imen yeşili kumaşla kaplanmış, normalin üstünde büyüklükteki spor salonu kanepesi; kırımızı ışık altındaki kadife divanıyla kütüphane odası; bir İkin-ci Ludwig mađarasına¹ benzeyen banyo. Son yıllarda pek çok eve girip çıktım, ama benzer bir şeyi en son büyük halalardan birinin evinde görmüştüm. Hayranlıktan değil, evindeki bu abartılmış tumturaklılığın ondan bekleyeceğim en son şey olmasından kaynaklanan ahlar, ohlarla ortalıkta g rg s z n biri gibi şaşkınlıkla dolaşmamak için büyük çaba göstermem gerekti. O, zamanın ötesine geçmişti.

Ben, onun hemen belirttiği gibi, biraz eski moda, fazlalığı olmayan, beyaz boş mek nlarda yaşıyorum. Bir  atı katında iki boş oda, her şey beyaz. Bunun dışında epey

1. Bavyera Kralı II. Ludwig'in 1875'te Wagner'in *Tannh user* operasına atfen yaptırđı yapay mağara. Venüs Mağarası adıyla da bilinir. (Y.N.)

gri ve siyah, işe giderken giydiğim kıyafet, giyilmekten eskimiş, ama kaliteli mal, tırfillenmiş ve delinmiş halde bile giyebileceğiniz cinsten şeyler: kaşmir, pamuklu, ipek. Palto, takım, şapka, Borsalino, değerli bir meslektaşımın armağanı, İskenderiye'den bir parça. Kutsal Kitap'ın dışında evde kitap yok. Rekabet insana öğretiyor. Her zaman tek bir kitap satın alırım, okurum, sonra birine veririm ya da postanede bankonun üzerine bırakırım. Ev eşyam, portatif daktilom gibi –bir Adler Viktoria– kolayca taşınabilir niteliktedir. Mekanik bir aletin başında uğraşan son örneklerden biriyim. Ama ben de roman yazmıyorum zaten. Parmaklarımın tuşların altındaki çelik uzantılarını karşımda görüyorum ve doygun vuruşların mekanik sesini işitiyorum. Yazarken harf kollarının indiğini görmek hoşuma gidiyor. Notlarımı dolmakalemle alıyorum, bazen içimde ruhun parmak uçlarından aktığı duygusuyla. Bütün kartlar elyazısıyla doldurulmuştur, önemli cümleler, son sözler. Bu eski tarz yazma biçiminde ısrar etmemin nedeninin, kendimi yokladığımda, inat veya bilgisayar korkusu olmadığını görüyorum, mekanik işleğin sesini işitmekten veya dolmakalemle not alırken düşünmek için duraksadığımda ıslak parıltılı koyu siyahın kururken mat bir kurşuni siyaha dönüşmesini izlemekten zevk alıyorum sadece.

Bir bavul ve bir çanta. Bütün eşyam bu kadar. Her an başka bir yere taşınabilirim.

Buna inanmak istemedi ve sırf bu yüzden, yapmaktan kesinlikle kaçındığı bir şeyi yaptı, bir keresinde benimle birlikte eve geldi, bu çatı katına, iki oda, bir banyo, mutfak, bir masa, kapı önünden alınmış iki eski mutfak sandalyesi, yerde bir Japon minderi, örtü olarak bir kilim, kırmızı deseninin rengi atmış, geçen yüzyıldan bir parça, ağlamamasını sağladığım bir müşterimin armağanı, bunun ötesinde bir de koltuk: deri, çelik borulu, İs-

viçre yapımı. Duvarda bir Japon elyazması, bej bir pirinç kâğıdı üzerine siyah mürekkeple yapılmış birkaç işaret, bir Japon dili uzmanının bana çevirmiş olduğu bir kaligrafî: Sözcükler sözcükleri düşünür.

Ani bir kaçış yüzünden eşyalarımı toplamam gerekse, geride bıraksam yasını tutacağım üç şey var: koltuk, karmen kırmızısından ateş kırmızısına kadar geçen tonlarda dokunmuş kilim ve elyazması. Kilimi ve koltuğu genç yazara emanet etmeyi denerdim. İki ay önce karşımdaki çatı katına taşındı. Bazen onun mobilyalarıyla konuştuğunu duyuyorum. Bir ikili sohbet. Onlara hitap edişi ve susuşu. Benim ne yazık ki anlayamadığım cevaplarına kulak verişini açıkça işitiyorum. Hadi, sen beni gıdıklayamazsın ki, diyor ve bunu herhalde sandalyeye söylüyor, sen şimdi sakın sakın duruyorsun lanet olası, diyor, sanırım bunu masaya söylüyor.

Bana geldiği gün konuşmaları o da duymuştu, ama bunun sıradan bir kendi kendine konuşma olduğunu iddia etmişti.

Hayır. Sadece duvarın ötesini duyabilmek gerek.

Ama bunu kim yapabilir ki?

Ben yapabilirim.

O zaman güldü, Iris güldüğünde Berlin'in üzerinde gökyüzü parıldar. Sanki biri onu hafifçe gıdıklamış gibi yavaş yavaş başlar, dudaklarını aralar, bu aralanmayı daha da vurgulayan, çevreleyen dolgun dudaklarını; koyu kırmızı dudak boyası kullanır; dişleri, sırayı bozan ve biraz eğik duran bir ön dişi dışında düzgün, beyaz dişleri; sert olduğunu bildiğim, pembe pembe pırıldayan dişetleri; boğazının açık kırmızı iç kıvrımları – o güler, rimelleri akar, o başkalarının ağladığı gibi güler. Çevresinde konuşanlar susar, insanlar başlarını kaldırıp bakar, önce şaşkın, sonra sırtarak; sonunda, niçin güldükleri hakkında en ufak bir fikirleri olmadan onlar da gülmeye başlarlar. Onda en

sevdiğim yan çoğunlukla bu gülüşü. Her türlü kederi sili-
lip atıyor ve başarısının en dipteki nedeni de sanırım bu.
Başka şeylerin de bunda rolü var elbette: bacakları, saçları,
öncelikle gözleri, özellikle de ışığa duyarlılıkları. Bu yüz-
den çoğunlukla Audrey Hepburn güneş gözlüğünü kullanır.
Sadece gölgeyi, yarı gölgeyi, eğik gölgeyi, dağınık göl-
geyi, koyu gölgeyi tam olarak algılamak istediğinde göz-
lüğünü çıkartır. O zaman, burada beyaz çok fazla, biraz,
sadece bir tutam pembe katılmalı, diyebilir, benim çatı
katımda söyledi bunu. Mekânı çok boş, çok beyaz, çok
soğuk bulmuştu. En son bir şairin evini görmüştü, ürper-
tici, insanı sıkacak kadar boş. Steril. Elbette adam yazar-
ken de böyle yazıyordu. Etrafımızdaki ortamın, mekânın,
özellikle de aydınlatmanın bilinçaltımızı, yani dolayısıyla
düşüncemizi ve davranışımızı, –hatta– düş gücümüzü de-
rinden etkilediğine inanıyor. Bir şeyin, ancak doğru ışıkta
belirdiğinde, onu böyle gördüğümüzde olağanüstü olaca-
ğını söylüyor. Masamın üzerinde duran şu balina dişi gibi,
bir fildişi oyma işi. Elinize aldığınızda fildişi şaşırtıcı ağır-
lıkta ve iyice cilalanmış yüzey, oluşumun daha derin taba-
kalarını hissettiriyor. Bir yelkenli gemi ve bir kadın portre-
si kazanmış fildişine, stilize bir halatla çerçevelenmiş, altın-
da başına buyruk bir yazıyla isim yazılı: Rebekah. 1851.
Belki uzaklardaki bir gemi kastedilmiş, belki bir kadın.

Balinaların dişleri olduğunu hiç bilmiyordum.

Amber balinaları tamam.

Mutfağında asılı olan resim de hoşuna gitti, evdeki
tek resim.

Güzeldir, bir Horch. Bir servete mal oldu.

Hayır. Resmî bir konuşmamın karşılığında aldım. Be-
nim mesleğimde hâlâ takas ekonomisinin artıkları görülür.

Horch, alışılmış anlamda bir resim değil. Burada çer-
çevelenmiş ve camın altında biraz kabarık olarak görü-
nen şey, daktiloda yazılmış sayfalardır, bir kısmı özenle

katlanmış, bir kısmı buruşturulmuş, beynin kıvrımları benzeri, sonra sabitlenmiş; ve bu kâğıt coğrafyasının ortasında, bir inşaat işcisine ait, ayak izleriyle kirlenmiş, damgalı bir mesai saati kayıt kartı var, hepsi şans eseri bulunmuş, ama özellikle aranmış, zaten ilginç olan da bu. Buruşuk kenarlarında sözcüklerin ancak bölük pörçük okunabildiği sayfaların, bağlantısız olarak, rastlantısal olarak bir araya getirilmiş sayfaların çekiciliğini yaratan, Horch'un, Berlinli yazarların temizlikçi kadınlarını bir dedektif hassasiyetiyle saptayıp onlardan rica ederek veya bahşış vererek, çöpe atılmış metin sayfalarını kendisine getirmelerini istemiş olması. Bu tarz yedi resim oluşturduktan sonra Berlin'deki kaynak tükenmişti. Berlin'deki diğer yazarları, yazılarını resim malzemesi olarak kullanacak kadar bile ilginç bulmuyordu.

Muhteşem, resim düpedüz muhteşem.

Senin olmasını ister misin?

Memnuniyetle. Çok sevinirim. Elbette. Ama bunu Ben'e nasıl açıklayacağım, Horch'la tanıyorlar zaten, Horch'un resimlerini aslında satmadığını, satarsa da çılınca bir fiyattan sattığını biliyor. Hayır. Olanaksız.

Peki ya Ben, onun hiçbir şey fark etmediğini mi düşünüyorsun?

Hiçbir şeyin farkında değil.

Demek isteğim, yani kuşku bile duymuyor mu?

Hayır.

Benim için bu da şaşırtıcı bir durum, çünkü mesleği denetimcilik, hem de bir otomobil firmasında. Böyle insanların sürekli bir hassas güvensizlik haliyle donanmış olduklarını düşünürdüm. Ama Ben şimdiye kadar hiçbir şey fark etmedi, beklenmedik bir zamanda eve döndüğü ve Iris'in onu yüzü kıpkırmızı, eteğini dikiş çizgisi açıkça görülecek biçimde ters giymiş bir halde karşıladığı o öğle sonrasında bile. Belki de, böyle dikişleri dışta kalan etek-

lerin moda yeniliklerinden biri olduğunu düşünmüştü. Ya yüzünün kırmızılığı? Iris'in yanakları yanıyordu. Bunu görmüş olmalıydı, şakaklarındaki saçlar, sanki onu karşılamak için on kat merdiven çıkmış gibi terle yüzüne yapışmıştı, avucunda sıktığı siyah dantel mendil – külotu. Ben, hiçbir şey görmedi, siyah mokasenlerimin içinde ayaklarımın çıplak olduğunu da. Konuk tuvaletinden çıkmıştım, yüzümü serinletip ellerimi yıkamış, giysilerimi üzerime geçirmiştım, ama tuvalete kaçarken çoraplarımı unutmuşum, hâlâ çimen yeşili çift kişilik yatağın önünde duruyorlardı.

Iris, benim ortaya çıkışımı Ben'e, ışık felsefesiyle ilgili kaynak kitapları bırakmak için geldiğimi söyleyerek açıklamıştı. Bir an bana vurabileceğinden korktum. Geniş holde tam da golf sopalarının yanında duruyorduk. Ama o sadece, merhaba, dedi, sizi gördüğüme sevindim ve elini uzattı. Konuşmanız çok iyiydi ve özellikle etkileyici bulduğum yanı neydi biliyor musunuz – metnin müzikalitesi, sarkan hiçbir şey yoktu, ayrıca gözyaşlarıyla ilgili yeri de çok hoşuma gitti. Şarkı söylediğinizi düşündüm, siz şarkı söylüyor olmalısınız.

Hayır, dedim, şarkı söyleyemem ama piyano çalırım, bazen caz. Dikkati ayaklarımın çıplaklığından uzaklaştırmak için, her pazar sabahı birlikte çaldığımız gruptan söz ettim, bir yaşlı erkekler grubu. Oysa bu, izleyici karşısında çalmamıza rağmen kimseye sözünü etmediğim bir şeydi, tanıdıklarına bile. Bazı şeyler vardır ki, sayın cenaze evi yakınları, insan bunları yapmalı ama sözünü etmemelidir, ki bizim için saflıklarını korusunlar, övülme hırsı veya hesapçı dostluk gösterileriyle bozulmasınlar. Iris uğruna bu ilkemi çiğnemiştım.

Ertesi sabah, çoraplarımı kimin kaldırdığını ona sormak istemedim, kendisi mi yoksa Ben mi, denetimcinin de kesinlikle tercih edeceği antrasit rengi kaliteli çorap-

lar. Iris bunun hatırlatılmasını istemiyordu, bütün olayı utanç verici, itici, hatta tiksiniç buluyordu, benim yaptığım gibi üzerine gülemiyordu.

Korkunç. Yerin dibine girmeyi tercih ederdim, dedi. Dile getirilir gibi değil. Ben'in onurunu zedeler.

Evet, budalaca ve gülünç – bizim için, ama onun için değil, hayır, masumiyet evresinde onur zedelenebilir değildir.

Saçmalık.

Iris neredeyse ağlayacaktı. Sonunda başını kaldırıp bana baktığında, bakışları bana değip geçti, her şeyi silkip atmak istermiş gibi bir baş hareketi yaptı. O an niçin bitirmediğini bilmiyorum. Basit ve yerinde bir davranış olurdu bu.

Onu bir cenazede tanımıştım. Tam önümde, ilk sırada oturuyordu, iş hayatının içinden genç bir insan öldüğünde hep olduğu gibi salon tamamen doluydu.

Thomson'la törenin akışı hakkında konuşmuştum. Tabut ihtişamlı armağanların ve çelenklerin altında neredeyse görünmüyordu, bahçe kokusu vardı, taze kesilmiş çiçeklerin, şimşir ağacının kokusu, ayrıca parfüm kokuları. Bu cenaze topluluğunda genç insanlar dikkat çekecek kadar çoktu. Ölen kadın bir film şirketinde çalışıyordu. 32 yaşındaydı. Bana ondan söz etmeyi kız kardeşi üstlenmişti. Annesi bunu yapamayacaktı. Erkek arkadaşı yapmak istememişti, niçin bilmiyorum.

Ölümü hızlı oldu, akıl almayacak kadar hızlı, demişti kız kardeşi. Kanser teşhisi konmasından ölümüne kadar sadece üç hafta geçti.

Tekrar dışarıya, yazın ilk sıcaklığını taşıyan o ilkbahar gününe çıktım. Ağaçların tomurcukları açık yeşil renkte patlamıştı. İnsanlar katafalk salonunda küçük gruplar halinde toplanmıştı, şık siyah giysiler ve takımlar içindeydiler, birkaçı sigara içiyordu.

Cenaze hatipliği yapan Thomas Linde, aynı zamanda caz eleştirileri yazmakta ve amatör bir müzik grubunda piyano çalmaktadır. Günün birinde ışık tasarımcısı Iris'le tanışır. Aralarında yirmi yaş fark vardır ve Iris evlidir, ancak bu durum tutkulu bir aşk yaşamalarını engellemez. Linde eski yoldaşı Aschenberger'in cenaze konuşmasını hazırlarken kendiyile, geçmişiyile, bugünüyle de yüzleşir. Ve "güzel kırmızı, gençliğin, tutkunun, ateşin rengi" yaşamının her düzleminde ona eşlik eder.

Uwe Timm'in en önemli romanlarından *Kırmızı*, bir aşk öyküsünü fon olarak, kırmızının politik ve sembolik anlamlarını, 68 kuşağının umutlarını ve arzularını, bir dönemin bireysel ve toplumsal izdüşümlerini işliyor. Timm'in kendi gözlemleri ve deneyimleriyle zenginleştirdiği kitap, günümüzden Alman tarihine derinlikli bir bakış.

